Nya Vägar

- ett projekt för ökad hälsa

2019-2021
Slutrapport

Alice Sundström
Projektledare

Innehåll

BAKGRUND 3
MÅLGRUPP 3
SYFTE 4
MÅL 4
MÄTBARA MÅL 4
NYA VÄGAR 5
AKTIVITETERNAS INVERKAN PÅ DELTAGARNAS MÅENDE 6
STATISTIK 6
SLUTSATSER 9
IMPLEMENTERING 10
PROJEKTLEDARES REFLEKTIONER 10
Bilaga 11

BAKGRUND

Personer med funktionsnedsättningar, psykisk ohälsa, sociala problem, språksvaghet och låg utbildning är i behov av stödinsatser från allt fler myndigheter och samarbete försvåras ofta av att individen själv inte vill eller kan kommunicera hela problembilden till handläggarna. Alla människors förmåga och vilja att arbeta ska tas tillvara på arbetsmarknaden och för att nå dit behövs både individuellt stöd till särskilt utsatta och ett generellt förändrat förhållningssätt kring anställningar och inkludering av personer som idag står långt från arbetsmarknaden.

För att förbättra arbetsmöjligheter för kvinnor och män, inkluderat ungdomar som är särskilt långt från arbetsmarknaden vill därför arbetsmarknadsenheterna i Gislaveds kommun och Gnosjö kommun – med stöd av Försäkringskassan, Arbetsförmedlingen och Regionen i Jönköpings län samt Finnvedens samordningsförbund som finansiär[1] utforma nytt arbetssätt kring dessa individer.

Nya Vägar har under tre års tid tagit emot personer, se målgrupp nedan, och erbjudit dem aktiviteter som har bidragit till att många av deltagarna närmat sig arbetsmarknaden. Det handlar om lågtröskelaktiviteter för att komma igång och fånga upp de deltagare som inte har kapacitet eller förmåga att delta eller att arbetsträna inom ramen för arbetsmarknadensenhetens aktiviteter.

Det har varit aktiviteter med kreativa inslag, hälsofrämjande inslag i form av promenader och gym men även föreläsningar och kurser inom personlig utveckling.

MÅLGRUPP

Enligt Arbetsförmedlingen finns tre grupper som befinner sig extra långt ifrån arbetsmarknaden. Det är personer med funktionsnedsättning, de med låg utbildning samt personer födda utanför Europa.
Många personer i de särskilt utsatta grupperna lider av psykisk ohälsa. Fler kvinnor än män syns i statistiken hos Försäkringskassan.

Målgruppen för Nya Vägar är personer i förvärvsaktiv ålder 16-60 år:

- arbetslösa som riskerar att bli sjukskrivna
- för arbetsmarknadsenheten Gislaved även personer som är helt eller delvis sjukskrivna
- individer i Förstärkt samarbete mellan Arbetsförmedlingen och Försäkringskassan
- personer utan arbete som riskerar att bli passiviserade och isolerade
- unga med aktivitetsersättning

[1] För mer information om Finnvedens samordningsförbund, se www.finsamjonkopingslan.se

och

- bedöms ha förmågan att ta till sig och genomföra dessa aktiviteter och där det finns skäl att tro att arbetsförmågan kommer att påverkas till det bättre

Verksamheten förväntas nå en bred målgrupp av de med behov av samordnad rehabilitering.

SYFTE

Projekt Nya Vägar ska bidra till att kvinnor och män, i ålder 16-60 i Gislaveds- och Gnosjö kommun, med funktionsnedsättning, psykisk ohälsa och/eller utländsk bakgrund i större utsträckning ska berika arbetsmarknaden med sina respektive kompetenser.
Önskvärda förändringar på individnivå:

- komma igång och ta ett aktivt ansvar för sin hälsa
- förstärkt insikt om påverkansmöjligheter och egenansvar
- ökad initiativförmåga och ansvarstagande
- ökad självinsikt och självförtroende
- ökad social kompetens

MÅL

- uppleva bibehållen eller förbättrad hälsa och vardagsstruktur
- förebygga sjukskrivning
- återinföra individer till arbete
- påverka livsstilsförändringar till ett större egenansvar för sin hälsa och situation
- förebygga eller bryta passivitet och isolering
- bidra till korta bidragsberoende
- förberedelser inför fortsatta arbetsrehabiliterande insatser
- minskat vårdnyttjande och samordnad rehabilitering
- hitta och locka fram intresse för skapande aktivitet

MÄTBARA MÅL

- antal deltagare inskrivna i projektet
- 60 personer/år (Gislaved) 10 personer/år (Gnosjö)
- Alla deltagare skall uppnå ökad livskvalitet i minst tre av åtta delar i Livshjulet

2 indikatorer för finansiell samordning ska uppfyllas enligt följande:

- Av de deltagare som avslutas skall 75% anse att de fått stöd som är till stor nytta för dem
- 75% av deltagarna ska anse att det stöd det fått har hjälpt dem att utveckla sätt att hantera sin situation

NYA VÄGAR

Aktiviteterna i Nya Vägar skall ses som ett komplement till övriga aktiviteter som redan erbjuds på Arbetsmarknadsenheterna och hos Arbetsförmedlingens externa aktörer. Aktiviteterna i Nya Vägar kan vara de första aktiviteterna en person, som är i början av sin rehabilitering, provar på.

Deltagandet i Nya Vägar inleds med ett inskrivningssamtal mellan samordnare och individ. Samordnaren informerar sig om individens situation genom ett kartläggningssamtal. En handlingsplan upprättas och instrumentet Livshjulet fylls i. Gemensamt planeras individens deltagande i de olika aktiviteterna. Delar som ingår i Nya Vägar är Ny Kraft, Aktiv Hälsa och Kreativt skapande.

Ny Kraft

Ny Kraft är en obligatorisk föreläsningsserie om 8 moduler som hålls av en extern, diplomerad och licensierad coach Camilla Saarinen[2] Syftet med föreläsningen är att ingjuta motivation och stärka individen i att de själva äger makten till förändring av sina liv. Frågeställningar som berörs i Ny Kraft är självbild, mål, vanor, rädslor, att leda sig själv, våra ”sanningar”, stress och ”vem är jag tillsammans med andra?”.

Föreläsningarna kompletteras med att projektledaren erbjuder kurserna Sömnskola för dom som har sömnproblem samt ACT – Acceptance and Commitment Training, en kurs i personlig utveckling som hjälper människor att hantera svårigheter i livet utan att döma eller värdera och samtidigt leva ett rikt och meningsfullt liv. Vi har även erbjudit en liten kurs i Återhämtningsinriktat förhållningssätt, som belyser återhämtningsprocessen ur ett helhetsperspektiv, det vill säga ur individens men även samhällets perspektiv. Projektledaren håller i kurserna.

Aktiv Hälsa

Individer som inte förvärvsarbetar löper risk att minska sin fysiska aktivitet och förlora sina sociala kontakter. En av riskfaktorerna för personer som är sjukskrivna är att falla in i en passiv sjukroll och bli alltmer beroende av hälso- och sjukvårdens resurser. Hälsostärkande gruppaktiviteter kan vara en värdefull förberedelse inför fortsatt arbetsrehabilitering.

Deltagare i Nya Vägar har möjlighet att delta i pass från Aktiv Hälsa och kan välja mellan promenader i naturen, styrketräning på gym och Qi gong.

Kreativt Skapande

[2] www.camillasaarinen.se

I Kreativt Skapande kan individen utveckla sin aktivitetsförmåga, fokus ligger på lust och glädje att skapa men även för att stilla bruset och fokusera tankarna på annat än de vardagliga bekymren.

Aktiviteter som erbjuds är färglära/målning, Mandala, Foto, kost- och matlagning samt skapande i olika material.

AKTIVITETERNAS INVERKAN PÅ DELTAGARNAS MÅENDE

Samtliga aktiviteter är mycket uppskattat av deltagarna, i synnerhet kurserna i personlig utveckling. Kurserna ger individen möjlighet att reflektera över sin situation och hur de kan komma till rätta med den, kurserna ger verktyg och andra förslag på hur de kan göra små förändringar i sitt liv för att må bättre och därmed närma sig arbetsmarknaden. Den största behållningen av dessa kurser, enligt deltagarna, är att de får träffa andra personer med samma erfarenhet. Det binder dem samman och de känner sig inte ensamma i sin situation, här finns andra som förstår och bekräftar.

Aktiviteterna i kreativt skapande erbjuder en stund där fokus ligger på att måla, färglägga eller att fotografera. När fokus flyttas från det egna måendet till att använda händerna till något kreativt får deltagarna en timme i lugn och ro och stillar bruset i huvudet, släpper tankar på krav, sjukdom och övrig stress. Dessa aktiviteter är mycket uppskattade och tillför lugn och stillhet i en annars stressig tillvaro.

Naturpromenaderna är kravlösa och även de personer med social fobi kan vara med då man inte behöver gå i samlad trupp. Det finns alltid någon som går i grupp, någon vill gå ensam och någon annan vill ha hörlurar men ändå gå tillsammans. Många motiverande och coachande samtal med deltagarna har gjorts under promenaden. Deltagarna känner sig lugna och avslappnade efter en promenad i skogen.

STATISTIK

Totalt har 57 personer deltagit i Nya Vägar, 46 kvinnor och 11 män. Det är intressant att kvinnorna är överrepresenterade och utifrån projektledarens analys kan det bero på att kvinnorna i projektet har i större utsträckning diagnoser så som utmattning i kombination med värk- och smärtproblematik samt stressrelaterad ohälsa, vilket innebär (kan innebära) en längre startsträcka till arbetsmarknaden. Männen i projektet har i regel inte haft kombinerade psykiska och fysiska besvär.

Deltagarna skall uppnå ökad livskvalitet i minst tre av åtta delar i Livshjulet, detta har vi uppnått. Diagram över Livshjul finns inte men se bilaga för exempel på Livshjul med uppnådda mål.

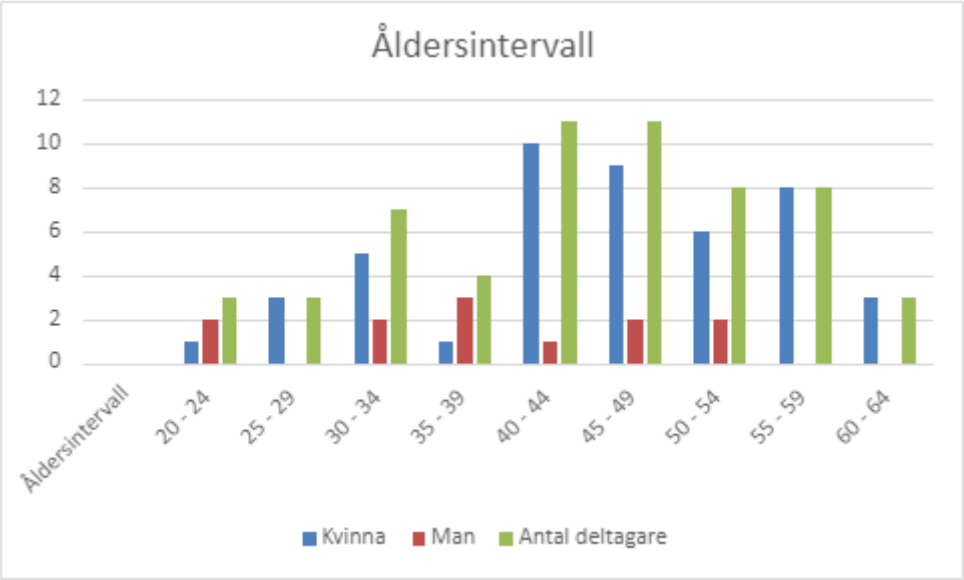

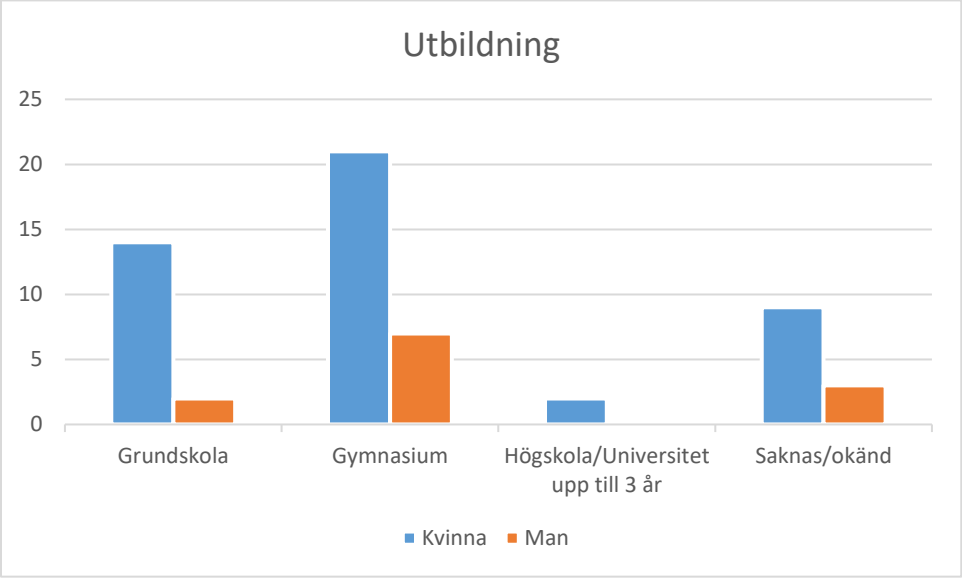

Oväntat många deltagare har gymnasieutbildning, vilket kan förklaras med att majoriteten av deltagarna har svenska som modersmål, det vill säga född och uppväxt i Sverige.

Försörjningskälla	Antal deltagare före insats	Antal deltagare efter insats
A-kassa	5	2

Aktivitetsersättning	2	2
Aktivitetsstöd	14	15
Annan offentlig försörjning	1	0
Försörjningsstöd	26	22
Ingen offentlig försörjning	1	4
Sjukersättning	4	1
Sjukpenning/Rehabpenning	16	15
Uppgift saknas	0	1

Tabellen ovan visar en liten minskning i någon form av offentlig försörjning efter att ha skrivits ut från Nya Vägar. I genomsnitt har deltagarna varit inskrivna i 230 dagar.

Sysselsättningsgrupp	Före insats	Efter insats
Förvärvsarbete	1	2
Studier	1	0
Aktivt arbetssökande	13	19
Uppgift saknas	0	1
Deltagare i arbete och/eller studier	2	2

Många deltagare är aktivt arbetssökande efter avslut, vilket skall ses som en framgång och ytterligare ett steg närmare arbetsmarknaden.

Två indikatorer för finansiell samordning ska uppfyllas enligt nedan. Svaren avser hela projektperioden 2019-2021.

- *Av de deltagarna som avslutas ska 75 % anse att de fått stöd som är till stor nytta för dem.*

Av de sex alternativen anses de tre högra i diagrammen nedan som positivt svar: Ofta/Till stor del, För det mesta/Till mycket stor del och Alltid/Helt och hållet.

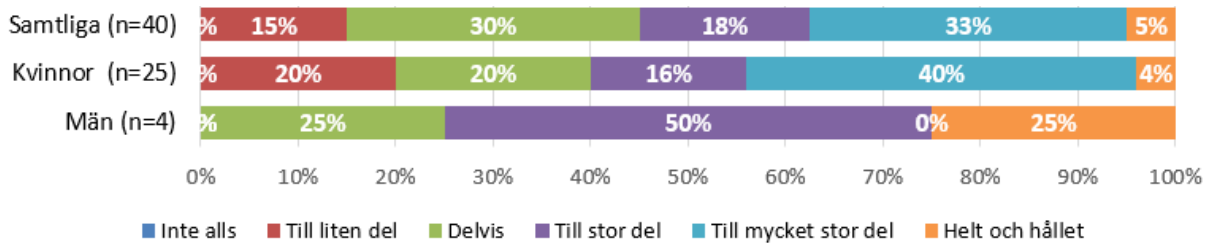

- *75 % av deltagarna ska anse att det stöd de fått hjälpt dem att utveckla sätt att hantera sin situation.*

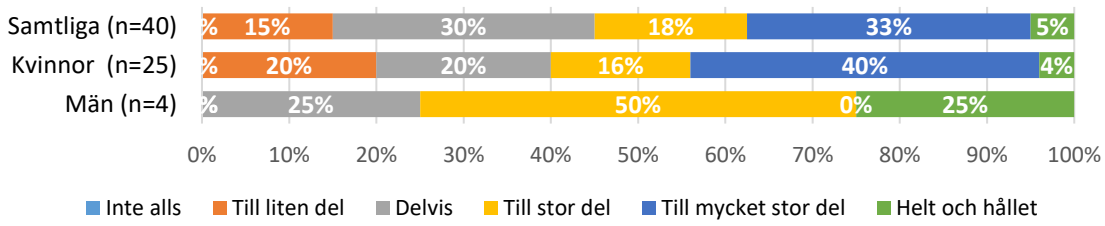

40 av de 57 avslutade har svarat på enkäten. 56% av samtliga svarade positivt på frågan.
Kommentar: Även vad gäller denna fråga är målet högt satt, och nås inte riktigt. Samtidigt kan man överväga om även personer som svarat ”Delvis” har gett ett svar som ska bedömas som positivt. I stort sett alla har ju upplevt förbättringar inom tre eller fler områden av Livshjulet (se ovan). Varje upplevelse av att ha fått hjälp att hantera en del av sin situation bättre måste bedömas som positivt och ge effekter för individ och samhälle. **Målet är delvis uppfyllt.**

SLUTSATSER

Efter tre år kan vi konstatera en blygsam minskning av den offentliga försörjningen, och med tanke på målgruppen är det kanske för mycket begärt att se stora resultat inom detta område. Dock uppger deltagarna att de mår mycket bättre inom flera olika områden i livet. Även om det inte är mätbart i faktiska siffror bedöms deltagarna ha kontaktat vården i mindre utsträckning.

Projektmålet är att ta emot 60 deltagare/år i Gislaveds kommun och 10 deltagare/år i Gnosjö kommun. Detta har vi inte uppnått, totalt har projektet haft 57 deltagare under projekttiden. Gislaveds kommun är tre gånger så stor som Gnosjö kommun, ändå bestäms att Gislaved skall ha 6 gånger fler deltagare/år än Gnosjö! (Gislaveds kommun har haft totalt 40 deltagare inskrivna och Gnosjö kommun har haft totalt 17 deltagare inskrivna). Vi kan konstatera att ett mål om 60 deltagare/år i Gislaveds kommun har varit överskattat. Trots marknadsföring (information till rehabkoordinatorer samt övriga verksamheter inom kommunen mm) har inte tillflödet av remisser ökat.

Tilläggas skall att Arbetsförmedlingens pågående reform har inneburit att projektet har erhållit färre remisser än tänkt samt att Enheten för ekonomiskt bistånd har färre nybesök och har därför inte kunnat remittera deltagare till projektet.

Övriga mål så som bibehållen eller förbättrad hälsa och vardagsstruktur mfl, se sid 4, har uppnåtts. Framförallt den upplevda förbättringen av den egna hälsan. Deltagarna är överens om att Nya Vägar har varit avgörande för deras förbättring, de berättar om färre panikångestattacker, vågar använda sitt kreditkort för första gången någonsin vid 34 års ålder, vågar drömma om en parrelation osv. Nya Vägar har bidragit till att deltagare har brutit sin isolering, skapat nya vänskapsband och vågar se ljust på framtiden. Livshjulet som samtliga deltagare fyller i vid in- och utskrivning är ett kvitto på att målen är uppfyllda. Se bilaga för exempel på ifyllt livshjul.

Nya Vägar har fallit väl ut och skall ses som ett lyckat projekt. De deltagare som har varit inskrivna har förbättrat sin hälsa, brutit sin isolering och närmat sig arbetsmarknaden.

IMPLEMENTERING

De aktiviteter som har berört deltagarna mest är kurserna i personlig utveckling. ACT och Sömnskola är sedan hösten 2021 implementerade i den ordinarie verksamheten i Gislaveds kommun. I Gnosjö kommun finns detta i ett nystartat Hälsocenter dit deltagarna kommer att hänvisas av personal. Camilla Saarinens föreläsningsmoduler kommer inte att implementeras då hennes tjänst är upphandlad och dom ekonomiska resurserna finns inte att tillgå. Promenader samt övriga hälsofrämjande insatser är också implanterade både i Gislaved och Gnosjö kommun, och är ett uppskattat inslag i verksamheten. Under våren 2022 kommer Återhämtningsinriktat förhållningssätt samt målning att fasas in då projektet har visat att en aktivitet under tystnad ger ro och reducerar stress.

Samarbetet med Kulturförvaltningen fortsätter, dock i mindre skala, därför kan även målning och Foto implementeras under våren 2022.

Ur ett aktivitetsperspektiv vill jag påstå att målet är uppnått och delar av Nya Vägar lever vidare.

PROJEKTLEDARES REFLEKTIONER

Det första som slår mig ganska tidigt efter uppstart av projektet är, hur sjuka och trasiga människor vi har omkring oss utan att veta. Sjukdom syns inte alltid utanpå, och hur svårt sjuk en människa är uppdagas först efter att ett förtroende har skapats.

Det har varit en fantastisk resa att följa deltagares utveckling, den har aldrig varit spikrak, tvärtom, flera steg bak och ett litet steg fram har varit det normala. I några fall har jag haft äran att se deltagare blomma ut efter bara några få månader och skrivas ut från Nya Vägar till arbete eller praktik med möjlighet till anställning. Detta efter många års sjukskrivning och isolering.

De deltagare som har gått vidare till arbetslivsinriktad rehabilitering har uppgett att de mår så mycket bättre, de känner sig gladare, piggare och har fått sitt hopp om liv och framtid tillbaka. Det är en ynnest att få ha varit med att göra skillnad i människors liv och samtidigt bidragit till en, om än liten, samhällsekonomisk vinst.

Vem eller vad avgör om ett projekt uppnått målen? Är det de mätbara målen som beskriver om projektet har lyckats eller misslyckats? Eller är det deltagarna som samtliga berättar att de mår mycket bättre inom flera olika delar i sina liv trots att de ännu inte är anställningsbara? Vilka parametrar gör ett projekt till en vinnare? Utifrån de mätbara målen har Nya Vägar delvis uppnått målen. Utifrån deltagarnas upplevda mående har Nya Vägar tjänat sitt syfte.

Avslutningsvis vill jag säga att det inte går att arbeta med människors utveckling utan att beröras, utan att lära sig om människans komplexitet men framförallt, det går inte att arbeta med andra människors rehabilitering utan att själv växa och utvecklas som människa.

Alice Sundström
Projektledare Nya Vägar

Bilaga

Livshjulet är graderat med en skala mellan 1-10, där 1 står för sämsta tänkbara och 10 står för bästa tänkbara.

Deltagare påbörjar Nya Vägar 210324

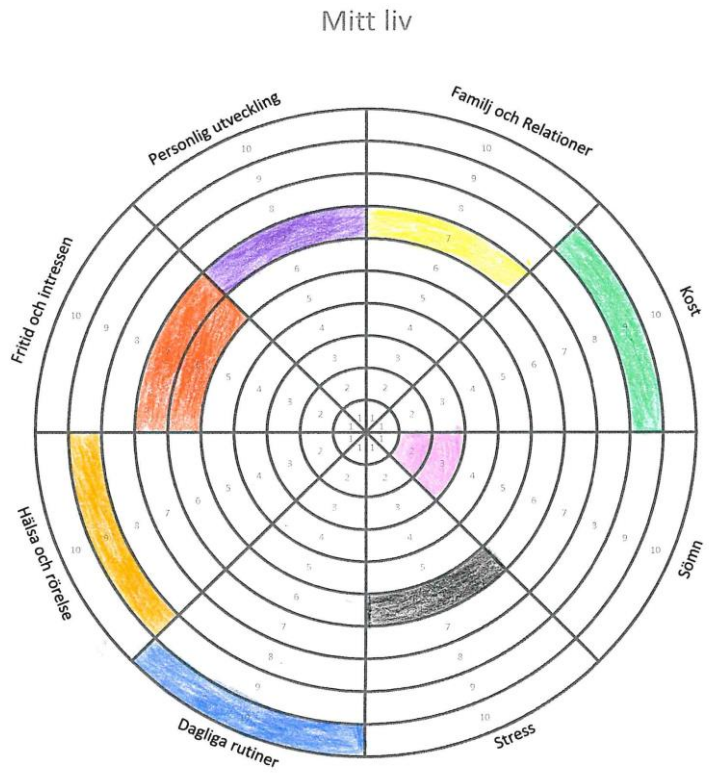

Samma deltagare slutar i Nya Vägar 210827